

Др Милорад Мијучковић,
Завод за унапређивање пољопривреде
Титоград

Велике штете од боровог литијаша (*Cnethocampa pityocampa* Schiff.) у 1969-70.

Боров литијаш је, свакако, један од најзначајнијих штетних инсеката на бору у јужном дијелу Црне Горе. Сваке године на боровима се могу видјети запреци које праве његове ларве. Посљедњих двадесетак година он је повремено причињавао знатне штете, али су највеће, свакако биле оне 1959/60. и 1969/70.

У овом рејону лептири боровог литијаша обично се појављују почетком августа. Женке одлажу јаја на иглице бора, стварајући око иглица јајно лигло у облику вретена, које затим прекрију љуспицама са свог затка. Почетком септембра из јаја почињу излазити ларве. Иако из једног јајног легла све ларве обично изађу истог дана, период њихове еклозије из свих јајних легала, према нашим ранијим истраживањима, може трајати око 30-35 дана, али није исти сваке године.

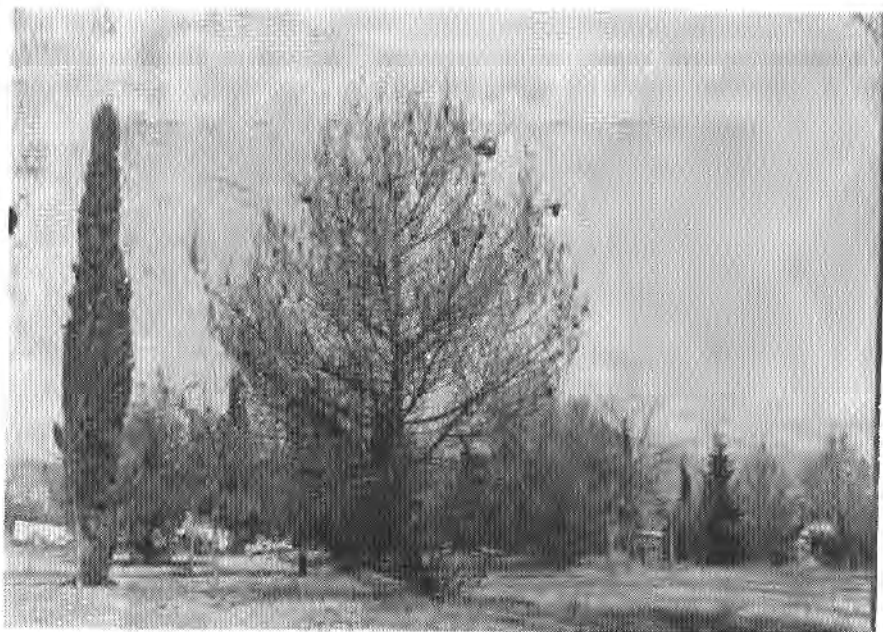
Новоизлежене ларве се најприје хране иглицама на којима се налази легло, а затим на сусједним. Послије неколико дана, пошто поједу све околне иглице, гусјенице напуштају дио границе на којем се налази јајно лигло. По преласку на другу грану ларве почињу правити гнијездо — запредак, и у њега се склањају. Ово гнијездо још није онако јако заштићено паучинастим нитима као што ће бити касније. Кад обрсте и ову грану, гусјенице прелазе на другу, често се удружују са онима из сусједних легала и стварају заједнички запредак. Од трећег до петог ста-

дија гусјенице се хране само ноћу. Прелажење са гране на грану наставља се све док не наступи хладно вријеме или уопште вријеме неповољно за излазак гусјеница, када оне остају у гнијезду и не хране се. Како су, међутим, у нас зиме често благе, гусјенице настављају исхрану скоро читаве зиме и у прољеће само увећају и онако велике штете које су до тада начиниле.

Гусјенице силазе са борова и чауре се у земљи најчешће средином марта. Вријеме силаска и чаурења може, међутим, знатно варирати од једне године до друге.

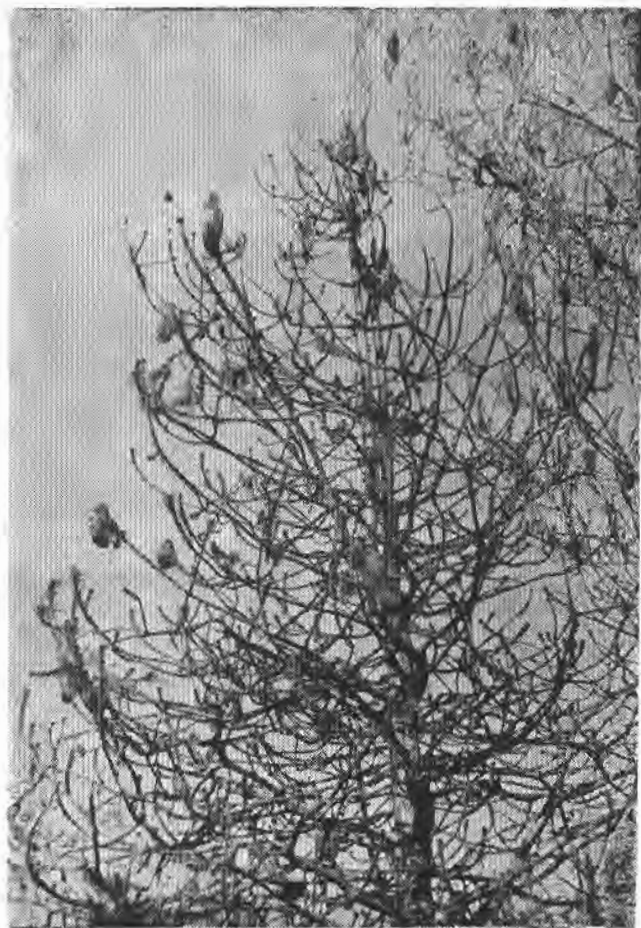
Познавање циклуса развоја боровог литијаша у нашим условима значајно је да би се могле на вријеме предузети мјере за сузбијање. Познато је да су ларве овог инсекта најосјетљивије према инсектицидима у првим развојним стадијима. Али при одређивању времена сузбијања литијаша треба водити рачуна и о присуству његових природних непријатеља и третирање подесити тако да се, бар кад је ријеч о јајним паразитима, истовремено не униште и ови корисни инсекти. Не треба, при томе, заборавати да литијаш већ у јесењим мјесецима начини велике штете, те мјере борбе, било хемијске или механичке, треба предузети довољно рано, да би се овакве штете предахитриле.

Према бројности појаве боровог литијаша 1968/69. године могло се очекивати да ће, у јесен 1969, доћи до масовног одлагања јаја. То се стварно и догодило. Јајних легала на једном младом стаблу често је било и по неколико десетина. Иако је било нешто паразитираних јаја, и мада су примијећени случајеви угинућа младих гусјеница, било је јасно да се могу очекивати велике штете уколико се не предузму мјере за сузбијање. На ову опасност скренута је пажња Управи за шуме и паркове у Титограду. На жалост, ништа није предузимано, или бар не у право вријеме, тако да је већ у јесен 1969, а поготово у прољеће 1970, дошло до голобрсти у свим младим парковским шумама око Титограда, нарочито онима рјеђег склопа. Посебно су страдали борови у младој шуми у Ђемовском пољу, западно од жељезничке пруге према Вирпазару. Постојала је опасност да у овој шуми, а и у осталим, дође до масовног сушења младих стабала. Срећом, у прољеће 1970. није било уобичајене суше, те се током љета из вршних пулољака лишће полако обнављало, тако да је број осушених стабала доста мали. Прираст је, међутим, био незнатан.

Сл. 1. и 2. — Обрштени борови у парковској шуми на Крушевцу

У јужном дијелу Црне Горе, посебно у Приморју, гдје природне економске шуме не постоје, од посебно је великог значаја да се сачувају шумске културе које у овом крају имају много-

Сл. 3. — Већ у јесен 1969. год. неки борови су остали сасвим без лишћа

струку улогу. Данас је Црногорско приморје са залеђем јединствено туристичко подручје. Све оно што доприноси његовој пејзажи морало би се најбрижљивије чувати. У Титограду младе борове шуме у Љешкопољу, Загоричу, Ђемовском пољу, на Горици, Љубовићу и Малом брду данас већ представљају рекреационе површине, утичу на климу и важан су декоративно-естетски елемент у овом, иначе прилично пустом подручју. Њиховом чувању, међутим, не посвећује се увијек потребна пажња. Шума на

Крушевцу, најљепша у граду, подигнута на земљишту које је омогућавало да се нормално развија, већ је највећим дијелом уништена да би се подигли нови стамбени блокови. Није се, по свој прилици, ни покушало да се ова шума уклопи као зелена површина у урбанистички план Титограда. Заборавља се, често, да се, данашњим техничким средствима, свака зграда може подићи за годину дана, а да за подизање једне парковске шуме треба двадесет година. Непажњом грађана сваке године избије и по неки пожар. Томе ваља додати и жалосну чињеницу да се посљедњих година нико више не брине о пошумљавању голети у предјелу крша. Ако још занемаримо и сузбијање биљних болести и штеточина, онда није тешко предвидјети да ће се садашње површине парковских шума из године у годину смањивати. А то је баш оно што се не би смјело дозволити.

Академик проф. др инж.
АЛБЕРТ ОГРИЗЕК

Након 79 година живота и преко 50 година веома плодне научне и стручне активности, у Загребу је 22. јула све године, последије краће болести, изненада преминуо академик др Алберт Огризек, редовни професор пољопривредног факултета у пензији. Смрт дра Огризека, доајена југословенских сточарских стручњака, велики је губитак за нашу агрономску и, посебно, сточарску науку и струку, јер је професор Огризек био један од најистакнутијих агрономских стручњака у Југославији и први у нашој сточарској науци и струци. Сигурно нема сточарског стручњака у нашој земљи коме није добро познато име универзитетског професора дра инж. Албрта Огризека. Они из млађих генерација, који га лично нијесу познавали, знали су га преко његових добро познатих уџбеника и приручника или мноштва његових научних и стручних радова из свих области сточарства, које је читао сваки стручњак професионално заинтересован за сточарску проблематику.

Академик Огризек рођен је у Осиеку 11. априла 1891. год., гдје је завршио основну школу и класичну гимназију, 1909. год. Високу пољопривредну школу завршио је у Бечу 1913. а 1914. промовисан је за доктора пољопривредних наука на основу рада: »Studie über die Abstammung des Insel Krk Ponys« („Студија о поријеклу крчког пониа“). То је био његов први научни рад, који је представљао драгоцен материјал о овом нашем данас изумрлом коњу са острва Крка.

Послије првог свјетског рата радио је једно вријеме на пољопривредним имањима у Славонији и Словенији а затим у Хрватско-славонском господарском друштву у Загребу. Још од 1919. почео је предавати енциклопедију пољопривреде на Ветеринарском факултету у Загребу а од 1922. на Пољопривредно-шумар-

ском факултету предмете Повијест и литературу пољопривреде и Увод у господарске науке. Исте године постављен је за асистента а 1923. за пристава при Заводу за сточарство Пољопривредно-шумарског факултета у Загребу, гдје 1924. хабилитира из општег и специјалног сточарства и постаје доцент. Године 1926/27. био је на специјализацији из сточарске групе предмета код проф. Кронахера на Високој ветеринарској школи у ХанOVERу.

За ванредног професора на катедри за сточарство при Пољопривредно-шумарском факултету у Загребу наменован је 1926, а 1931. и 1932. год. био је на Високој пољопривредној школи у Берлину као професор-гост, у својству наставника и замјеника директора професора Кронахера у »Institut für Tierzüchtung und Haustierenetik«. По повратку у земљу преузео је 1932. управу Завода за сточарство при Пољопривредно-шумарском факултету у Загребу и предавања из општег и специјалног сточарства гдје је 1935. изабран за редовног професора. На тој дужности Огрizeк је остао све док није 1961. год., напунивши 70 година живота, пензионисан.

Активност проф. Огрizeка и току његовог педесетогодишњег рада била је веома запажена и разноврсна. Истицао се као наставник, стручњак, научник и организатор. Познавао је као мало ко нашу актуелну пољопривредну и сточарску проблематику. У свом дугогодишњем стручном и научном раду написао је 59 студија из области сточарства, неколико расправа и 6 универзитетских уџбеника. У својим научним и стручним радовима он даје предност оним проблемима који су најуже повезани са праксом и чијим ће се рјешавањем најбрже и најефикасније допринијети квалитетном побољшавању нашег сточарства. Посебан значај придаје проучавању наших домаћих раса и типова и проблематици исхране, зоохигијене, здравствене заштите стоке и подизању опште и пољопривредне културе пољопривредних произвођача у планинским и брдским подручјима.

Поред веома плодног научног и стручног рада, потребно је истаћи и друге активности и заслуге проф. Огрizeка. Под његовим руководством израђене су већ до 1955. четири хабилитационе радње и 17 докторских дисертација. Од његових ђака и доктораната многи су постали универзитетски професори и истакнути стручњаци и научници у разним гранама сточарства и то у свим нашим универзитетским и републичким центрима. Многи агрономи прошли су кроз краће течајеве и специјализације у Заводу којим је руководио проф. Огрizeк.

Проф. Огрizeк био је руководио првог посљертног течаја за специјализацију из сточарства који је одржан за ветеринаре и инжењере агрономије. Поред тога, он је био организатор или главни предавач за поједине специјалне течајеве.

Као еминентни сточарски стручњак проф. Огрizeк је заступао нашу земљу на разним међународним сточарским конгресима и скуповима. Проф. Огрizeк био је веома активан и у организовању и покретању наше стручне штампе. Био је дугогодишњи уредник „Господарског листа“, утемељитељ и уредник „Сточарства“ и „Пољопривреднознанствене смотре“.

Проф. Огрizeк је својим богатим научним дјелом оснивач наше модерне сточарске науке, којој је дао до сада највећи допринос, а својим дугогодишњим педагошким радом створио је стручне кадрове за рад у науци и практичном сточарству. С обзиром на његов велики допринос нашој науци и пракси, он добија и одговарајућа друштвена признања. Југославенска академија знаности и умјетности бира га 1951. за дописног а 1955. за редовног члана. Затим, Свеучилиште у Загребу проглашава га доктором *honoris causa* а 1970. добија награду „Руђер Бошковић“ за животно дјело.

У стручним агрономским круговима у Црној Гори проф. Огрizeк био је посебно поштован и уважаван. Био је учитељ многим нашим агрономима, а велик број посљератних студената агрономије и ђака пољопривредних школа стицао је своје знање из сточарства из познатих уџбеника и других радова проф. Огрizeка. У Црној Гори боравио је два пута: послје првог свјетског рата и 1949, на позив ондашњег Министарства пољопривреде Црне Горе. Своја запажања о црногорском сточарству, са предлозима за његово унапређивање, изнио је у часопису „Сточарство“, бр. 7-8, 1949. Његова мишљења и савјети трајне су вриједности па су зато служили и служе надаље, као основа за рад црногорских сточарских стручњака.

Својим цјелокупним животним дјелом проф. Огрizeк је уздигао нашу сточарску науку и праксу на ниво савремене науке о сточарству XX вијека и поставио чврсте темеље даљег разумног рада у нас на унапређивању ове основне гране наше пољопривреде. Овим је себе представио достојним учеником проф. Адамца и сарадником проф. Кронахера и уврстио се у ред највећих имена сточарске науке и праксе нашег доба.

За изузетне заслуге проф. Огрizeка на унапређивању народног сточарства Југославије захвално потомство биће му трајно захвално.

Др Михајло Љумовић

*Др Душан Вучковић: ДРВНА ИНДУСТРИЈА У ЦРНОЈ ГОРИ
1873—1941. — Титоград, 1969.*

У издању Историјског института у Титограду изашла је књига дра Душана Вучковића „Дрвна индустрија у Црној Гори 1873-1941“. Овим је добијен још један значајан прилог научном освјетљавању историјског развоја црногорске привреде.

У периоду од око 70 година, којим се ова студија бави, прерада дрвета у Црној Гори јавља се као прва или најважнија индустријска дјелатност. Због тога је изучавање њеног развоја у том времену сложених политичких и економских услова још значајније.

Књига је подијељена у два дијела. Први, који обухвата развој индустрије дрвета за вријеме бивше црногорске државе и други, који обухвата развој ове индустрије између два свјетска рата. У првом дијелу посебно је обрађен рад првих пилања-потоцара у Црној Гори, дворских — у Ријечи Црнојевића и Горњем пољу код Никшића — и приватних, у подручју Таре, код Пљеваља и у ибарском базену, као и првих парних пилања у подручју Горње Таре. Као посебна поглавља у овом дијелу обрађени су извоз и увоз дрвета и политика владе у погледу развоја индустријских предузећа, као и узроци недовољног развоја индустрије дрвета у том периоду. У другом дијелу обрађени су општи услови за развој индустрије дрвета, етапе у њеном развоју, а затим развој ове дјелатности по ужим подручјима. На основу расположиве документационе грађе, приказан је недостатак и рад сваког постројења за прераду дрвета посебно. На основу прикупљених и званичних статистичких података, дат је приказ већих пилања у Црној Гори (погонска снага, годишњи капацитет, обим прераде, број запослених и др.) у 1938/39. години, као и анализа званичних и других објављених података о индустрији дрвета у Црној Гори у том периоду. На крају је обрађено учешће

те индустрије у Црној Гори у индустрији дрвета у Зетској бановини и Југославији, као и мјесто и улога ове индустријске гране међу осталим индустријским гранама у Црној Гори.

Поред детаљне и свеобухватне обраде и анализе многих података о индустрији дрвета у Црној Гори, разбијених и разбацаних у многим публикацијама и чланцима, објављеним у периоду бивше црногорске државе и између два свјетска рата у југословенској штампи, а сада сакупљених и стручно систематизованих на једном мјесту, посебно треба истаћи ауторов труд на прикупљању података од учесника у развоју црногорске индустрије дрвета (бивши радници, предузимачи, пословође, утицајни људи у овој привредној области у појединим подручјима и др.) и њихову обраду, што је изискивало и напора и времена.

Капацитети за прераду дрвета у посматраном периоду били су углавном постројења са најнижим степеном прераде, тј. пиланска постројења. Пилане су подизане зависно од коњуктуре резане грађе на тржишту и од развоја транспортних могућности. Многе од њих су у том периоду страдале у пожарима. У подизању и раду капацитета за прераду дрвета у Црној Гори између два рата до већег изражаја је дошао страни капитал, који је имао утицаја како на прераду дрвета, тако и на експлоатацију шума. Тако су 1938/39. године пилане у којима је руководио страни капитал (Никшић и Његовуђа) у односу на све пилане у Црној Гори, учествовале 50% у погонској енергији, уложени капитал је износио више од 55% а капацитети су били са величином од преко 73%.

Велики је значај ове књиге и у томе што је аутор примјеном научне методологије разјаснио многе нетачности у вези са радом појединих пиланских постројења у Црној Гори, објављене у разним чланцима и публикацијама који су се односили и на дрвну индустрију.

На крају, књига дра Вучковића третира и расвјетљава сложене услове привредних, друштвених и политичких збивања у периоду од 1873-1941. год. и њихов утицај на развој прераде дрвета. Заједно са његовом књигом „Капиталистичко искоришћавање шума у Црној Гори“ (Титоград, 1963), овај рад представља значајан допринос научној анализи многих сложених односа у прошлости, везаних за искоришћавање и прераду шумског богатства на нашем подручју.

Инж. Вељко Мартиновић

»GLASNIK REPUBLIČKOG ZAVODA ZA ZAŠTITU PRIRODE
I PRIRODNJAČKE ZBIRKE U TITogradu«, Nr. 2 (1969)

Blečić V. i Lakušić R.: Šume munike (*Pinus heldreichii* CHRIST.) na Štitovu i Bjelasici u Crnoj Gori. — *Forests of Pinion heldreichii HORV. on Štitovo and Bjelasica in Montenegro. Str. 5-10 (Prilozi: dvije fitocenološke tabele i dva grafikona).*

Autori u ovom radu opisuju dvije asocijacije, nove za nauku o biljnim zajednicama: 1. *Pinetum heldreichii mediterraneo-montanum*, Bleč. et Lkšić, koja naseljava široka prostranstva na planinama oko Nikšića: Štitovo, Maganik i Prekornica. Karakteristične i diferencijalne vrste ove asocijacije jesu: *Pinus heldreichii*, *Lonicera formanekiana* f., *Viburnum maculatum*, *Senecio visianianus*, *Dianthus petraeus* var. i *Gentiana amblyphylla* f.; 2. *Pinetum heldreichii continentale*, Bleč. et Lkšić, opisana je za planinu Bjelasicu a njene karakteristične i diferencijalne vrste su: *Pinus heldreichii*, *Daphne blagayana*, *Pinus silvestris* f. i *Brachypodium silvaticum-villosum*.

BEŠIĆ Z.: Fosilnosne lokalnosti na terenima Crne Gore. — *Les localités fossilifères sur le territoire du Monténégro. Str. 11-21.*

Autor daje opšti pregled nekih fosilonosnih lokalnosti, obuhvatajući cio stratigrafski stub slojeva Crne Gore.

DRAGOVIĆ D.: Geološke karakteristike ležišta bijelog boksita Paprati (Katunska nahija). — *Les caractéristiques géologiques des gisements de bauxite blanche Paprati (Katunska nahija) — Monténégro, Str. 23-32. (Prilozi: 5 skica, 4 tabele i 4 fotografije).*

U Crnoj Gori, naročito na području Katunske nahije, javljaju se vrlo kvalitetna ležišta bijelog boksita koji se upotrebljava kao sirovina za proizvodnju vatrostalnog materijala. Ova ležišta vrlo su

kompleksnog sastava izgrađena od više varijeteta različitih po svojim fizičko-hemijskim karakteristikama, što je rezultat uslova stvaranja ovih sedimenata. U radu je autor prikazao geološke karakteristike ovog ležišta.

KARAMAN G.: XXIII Beitrag zur Kenntnis der Amphipoden. — Die Gattung *Sarothrogammarus* Mart. in Asien. (— XXIII prilog poznavanju Amphipoda. — Rod *Sarothrogammarus* Mart. u Aziji). Str. 33-45. (Prilozi: 2 slike).

Autor u ovom radu daje pregled svih vrsta roda *Sarothrogammarus* Mart. u Aziji. Utvrđeno je da je rod *Sarothrogammarus* ograničen isključivo na Aziju, dok neke evropske vrste koje su bile uvrštene u taj rod (*madeirensis* Dahl., *gueriei* Chevr.) ne pripadaju tom rodu već rodu *Neogammarus* Ruffo.

Dopunjena je dijagnoza roda *Sarothrogammarus* i dat je opis mužjaka dvaju do sada nedovoljno opisanih vrsta *S. ferghanensis* Mart., Behn. i *S. afghanus* Ruffo i to iz novih lokaliteta, kao i opisi ženki tih vrsta, koje su bile do sada nepoznate.

KARAMAN G.: XXVI prilog poznavanju Amphipoda. — Taksonomija i rasprostranjenje vrste *Neogammarus rhipidiophorus* (Catta) u bazenu Sredozemnog mora. (— XXVI Beitrag zur Kenntnis der Amphipoden. — Taxonomie und Verbreitung der Art *Neogammarus rhipidiophorus* Catta in Mittelmeerbassin). Str. 47-58. (Prilozi: 4 slike).

U radu su prikazani rasprostranjenje i ekologija vrste *Neogammarus rhipidiophorus* Karaman G. 1969; Sket B. 1969. Pored toga autor izlaže sinonime i daje ključ za određivanje vrsta iz roda *Neogammarus*.

KARAMAN G.: XXVII Beitrag zur Kenntnis der Amphipoden. — Arten der genera *Echinogammarus* Stebb. und *Chaetogammarus* Mart. an der jugoslawischer Adriaküste. — (XXVII prilog poznavanju Amphipoda. — Vrste rodova *Echinogammarus* Stebb. i *Chaetogammarus* Mart. na jugoslovenskoj obali Jadranskog mora. Str. 59-84. (Prilozi: 7 slika).

U ovom radu je autor dao pregled i opise vrsta rodova *Echinogammarus* Stebbing i *Chaetogammarus* Martynov koji naseljavaju jugoslovensku obalu Jadranskog mora.

Utvrđene su sljedeće vrste: *Echinogammarus pungens* (M. Edw.), *Ech. veneris* (Hell.), *Ech. thoni* (Schäfer.), *Ech. acarinatus*

(S. Kar.), *Ech. foxi* (Schell.), *Ech. stocki* G. Kar., *Ech. scutarensis* (Schafer.) i *Chaetogammarus olivii* (M. Edw.).

Istovremeno je utvrđeno da je oblik *Ostiogammarus thoni semicarinatus* sinonim vrste *Echiogammarus thoni thoni*.

LAKUŠIĆ R.: *Utricularia vulgaris* L. — nova karnivorna biljka u flori Crne Gore. — *Utricularia vulgaris* L. eine neue carnivore Pflanze in der Flora der Crna Gora, Str. 85-86.

Karnivorna biljka *Utricularia vulgaris* L. otkrivena je u Skadarskom jezeru, u priobalnoj zoni i barama između Vranjine i Virpazara. Autor smatra da je ona preživjela diluvijum u Skadarskom jezeru, i da je tercijski relikv u flori Crne Gore.

MIHAILOVIĆ R.: Prilog Hidrogeologiji Drobnyačkih jezera sa posebnim osvrtom na Crno jezero na Durmitoru. Str. 87-90.

Autor daje prikaz i rezultate hidrogeoloških istraživanja Drobnyačkih jezera, sa posebnim osvrtom na Crno jezero, do kojih se došlo 1968. i 1969. godine. Cilj je ovih istraživanja da se dobiju podloge za sanaciju Crnog jezera.

ŽUNJIĆ K.: Uticaj industrijskih i komunalnih otpadnih voda na živi svijet ugroženih vodotoka u SR Crnoj Gori. Str. 91-94.

Autor daje prethodno saopštenje-izvještaj o hidrobiološkim istraživanjima na 10 vodotoka u Crnoj Gori, s ciljem da se zaštite tekuće vode.

Lj Pavićević

botaničkih istraživanja u Crnoj Gori. Pregled florističkih i vegetacijskih istraživanja do 1942. god. (nastavak) — —	75
Информације — — — — — — — — — —	96
Друштвене вијести — — — — — — — — — —	98

1970.

Бр. 1-2.

Радим Ергенс: Паразитофауна риба из територије Черноторије. I. Polychaetina (Monogenoidea) неких риба Скадарског озега и Великог Черног озега — — —	1
Dr Gordan Karaman: XXV prilog poznavanju Amphipoda. Критичка заражања о врстама Echinogammarus acorinatus (S. Kar. 1931) i Echinogammarus stocki n. sp. — — — —	45
Инж. Вељко Мартиновић: Прилог познавању ерозивних процеса у сливу Горње Таре — — — — — — — —	67
Инж. Василије Ђетковић: Вријеме и начин ђубрења родних засада винове лозе — — — — — — — —	89
Инж. Димитрије Косаћ: Проучавање морфологије, биологије и начина сузбијања мољца на маслини (Margaronia unio-nalis Hb) — — — — — — — — — —	99
Bibliografija i prikazi, Vukić Pulević: Града за библиографију ботаничких истраживања у Црној Гори. Pregled florističkih i vegetacijskih istraživanja do 1942. god. (nastavak) — —	113

Бр. 3.

Ing. Ljubo Pavićević: Култура тетраплоидних пшеница у јужном јадранском појасу Југославије — — — — — — —	1
Prof. Dr Karlo Šoštarić-Pisačić — Prof. Dr Josip Kovačević: Улога травњака у погледу заштите тла — — — — — — —	13
Dr Radosav Jovančević: Godišnji ciklus razvitka i produktivnosti nekih sočata maline — — — — — — — — — —	25
Др. инж. Михајло Љумовић: Истраживање токових особина сивог тиролског говечета и његових мелеза са бушом — — — — — — — —	39
Mr Kosta Žunić: Fizičko-hemijske i biološke karakteristike durmitorskih jezera i njihove mogućnosti za ribarstvo — — — — — — — —	47
Инж. Владо Мијушковић: Неке карактеристике пољопривредне производње у Црној Гори од 1965-1970. — — — — — — — —	73
Џетковић Василије, dipl. ing.: Uticaj sorte vinove loze na broj primarnih i sekundarnih žila nekih loznih podloga — — — — — — — —	85

Борислав Ускоковић: Потребе туризма за пољопривредним производима на подручју Црне Горе — — — — —	95
Bibliografija i prikazi, Vukić Pulević: Građa za bibliografiju botaničkih istraživanja u Crnoj Gori, Pregled florističkih i vegetacijskih istraživanja do 1942, (nastavak) — — —	105
Проф. Др Јосип Ковачевић: Господарски приручник од В. Мандекића — — — — —	119
In memoriam	
Петар Р. Мијушковић — — — — —	121
Веселин Вуксановић — — — — —	123
Бр. 4.	
Смиљка Петковић и сар.: Исхрана скобаља (<i>Chondrostoma kneri</i> Н. 1843) Скадарског језера — — — — —	1
Prof. Miroslava Dobrosavljević: Preliminarna opažanja o distribuciji fitoplanktona u Bokokotorskom zalivu — —	21
Ing. Ljubo Pavićević: Neka proučavanja koja se odnose na <i>Triticum turgidum</i> L. — — — — —	39
Др Милорад Мијушковић: Појава рђе <i>Pelargoniuma</i> у Црној Гори — — — — —	51
Др Михајло Љумовић и сар.: Утицај садржаја протеина у обрнцима концентрата код јагњаци у порасту и тову на сварљивост хранљивих материја и биланс азота — —	59
Ing. Mihailo Vučković: Neki principi zaštite i korišćenja nacionalnih parkova — — — — —	67
Стеван Петковић: Прилог фауни Црне Горе, (I Crustacea, Phyllopoda, Cladocera) — — — — —	77
Dr Radosav Jovančević i ing. Ljubo Krgović: Proučavanje fenofaza i dinamika rađanja nekih sorti jagoda u Polimlju — — — — —	87
Инж. Михаило Вучковић: Заштита Орнитофауне Скадарског језера — — — — —	99
Др Милорад Мијушковић: Велике штете од боровог литијаша (<i>Snethocampa pityocampa</i> Schiff.) у 1969. — —	109
In memoriam	
Алберт Огризек — — — — —	115
Прикази — — — — —	119